

Menningargrunnurin komin í vandamikla blindgøtu:

Áhugin fyri samstarvi við vinnuna er eingin

Nevnd grunnsins er vordin sær sjálvum nokk, sigur ídnaðarráðgevin

„Vit mugu ásanna, at Menningargrunnurin í dag er komin í eina vandamikla blindgøtu.

Nevnd grunnsins er vordin sær sjálvum nokk — og strembar eftir at verða tað enn meira. Áhugin fyri samstarvi við vinnuna er 0, hóast tað í alitinum til lógina, og eisini beinleiðis í viðtøkum grunnsins verður vist á stóra týðningin av einum tilikum samstarvi.

Vit meta tó, at kósir kann rættast, og rættast má hon, ti føroyska vinnulivið hevur Menningargrunnurin fyrri neyðini.

Soleiðis sigur ídnaðarráðgevin, Tórmóður Dahl í sínum úrskurði í einum áliti til Ídnaðarfelagið, ið nevntist „Menningargrunnur 7 ár á baki“.

Álitið varð lagt fram á einum limafundi í Ídnaðarfelagnum í síðstu viku. Í hesum áliti varð skotið upp at hækka talið av nevndarlimum í Menningargrunnurinum við tveimum limum.

Soljóðandi uppskot varð samtykt á fundinum:

„Fundurin heimiðlar nevndini at leggja fyrri tingið uppskot um at hækka talið á nevndarlimum grunnsins við 2 — tveimum — og soleiðis at hesir báðir verða valdir av Føroya Ídnaðarfelag.“

Lógasetta kravið um at lögtingsvaldu limirnir skulu hava góðan kunnleika til ídnað fellur samstundis burtur.

Ídnaðarráðgevin hevur annars ymsar viðmerkingar til virksemd hjá Menningargrunnurinum, sum varð settur á stovn í 1973. Vit prenta her brot úr áliti, sum varð lagt fram á fundinum:

Hugmyndin aftanfyrri Menningargrunnurin

Menningargrunnurin hevur eftir okkara metan ikki virkað eftir teimum hugmyndum — ti „anda“ — ið var sjálvt grundarlagið — pallarnir — undir lögtingsins einmæltu samtykt.

Í dag sigur nevnd Menningargrunnsins, at atvoldin er ov litur av peningi. — Fyri bert einum góðum ári síðani segði táverandi nevndin, at teimum ikki tørvaði meira pening — heimild grunnsins at upptaka lán kom ta yvirhøvur ikki uppá tal.

Her skal ikki verða nomið við tann útlánspolitikk, ið er atvoldin til, at grunnurin nú tørvar pening — at pendulurin nú hevur sveigjað yvir í ytsta mark í hinum borðinum. Harafturimóti skal verða nomið eitt sindur við, hvi „pendulurin sveigjar“.

Í tilmælinum til Menningargrunnurin varð dentur lagdur á, at nevndarlimirnir skuldu hava „góðan kunnleika til ídnað“, og varð hetta eisini staðfest í lógnum. Hvat merkir so at hava „góðan kunnleika til ídnað“, tá talan er um menning — útvikling — av ídnaði (og tað er jú tað sum tað snýr seg um)?

Eisini hesum royndu vit eftir førirum at geva eitt svar uppá í tilmælinum við at lýsa fremstu fortreytirnar fyri menning av ídnaðinum — ja, tað bleiv nærur beinleiðis sagt, hvørjar „gávur“ nevndarlimirnir grunnsins skuldu hava! Tað skuldi vera skapandi menniskju tvs. menniskju, ið kundu vísa á, at tey sjálvstøðug høvdu avrikið nakað, ið hevði livsins rætt — og ikki bert tað, men tað skuldi eisini vera nakað nýtt. At stovnsseta flakavirki nr. 7 kann nærur ein og hvør gera — men ikki nr. 1!!!

Tað hevur minni at siga, um pionerurin ikki megnaði at fullføra skapaverkið 100% (hann hevur aloftast 90% av samfelagnum ímóti sær!) bert hugmynd hansara varð veruleiki og gevur ávøkstur.

Men líka týðningar-mikið, sum tað er at ásanna hetta, líka týðingarmikið er tað eisini at

ásanna, at uttan so at hugflogmenniskjað hevði haft tann glogga praktikaran við hollari útbúgving undir liðini, so varð helst einki avrikið.

Allar hesar „gávur“ eru tó fányttis um somu „útvaldu“ ikki longur eru „mjúkir í høvdinum“ (sum tikið varð til) soleiðis at skilja, at teir eru tilreiðar at góðtaka ta nýggja í eini tíð, ið broytist at siga dag undan degi.

Ídnaðarfelagið 2 limir í nevnd Menningargrunnsins

Okkara metan er, at í valinum av nevndarlimur til Menningargrunnurin hevur lögtingið ikki fylgt intensiónunum í alitinum, og at valið av liminum meira er vorið ein spurningur um at byta út „bein“ enn at finna fram á røttu limirnir til júst Menningargrunnurin.

Við at skjóta upp, at lögtingið (lögtingsins ídnaðarnevnd) skuldi velja nevndarlimirnir, ásannaðu vit týðningin av, at okkara fólkavald skuldu hava møguleikar at fremja ein ávisan ídnaðarpolitikk.

Men vit vóru eyðsæð ov bjartskygdir, tá vit samstundis kravdu, at somu limir skuldu hava hollan kunnleika um — ikki bert hvussu ein miðvisur ídnaðarpolitikkur eigur at vera framdur, men líka nógv ella meira: Hollan kunnleika um og kenslur fyri hvørjar trupulleikar verandi virkir veruliga hava, og hvat, ið kann gerast fyrri at bota um viðurskiptini.

Hesa — okkara egnu feilmetan mugu vit taka avleiðingarnar av við at

Skrivarin í Menningargrunnurinum og tveir av nevndarlimunum. Frá vinstri Martin Djurhuus, Ove Mikkelsen og Niclas Foldbo, sum allir luttóku á fiskilífirframsýning í Brighton herfyri.

Tórmóður Dahl, ídnaðarráðgevi heldur, at nokk hevði verið við einum umboði.

heita á lögtingið um at broyta lógir grunnsins so, at talið av nevndarlimunum verður 5 í staðin fyri sum nú 3, og at 2 av limunum verða valdir av Føroya Ídnaðarfelag.

Lögtingið skal ti samstundis ikki longur verða bundið av at velja limir við „góðum kunnleika til ídnað“ sum lógin í dag krevur.

Endurskoðan av lógum og viðtøkum grunnsins

Í „Ídnaðarálitinum 1978“ varð skotið upp at fremja ávisar broytingar í lógum og viðtøkum grunnsins. Hesar broytingar hava áður verið viðgjørdar og „samtyktar“ (tikið til eftirtektar) av felagnum og skal ti ikki verða nomið við teir her.

Harafturimóti er helst flestu limum felagsins ókunnugt, at eisini nevnd Menningargrunnsins fyrri einum sløkum ári síðani hevur skotið upp at broyta lógir og viðtøkur grunnsins.

Yvirhøvdur miðja hesi broytingaruppskot móti at styrkja um maktstión grunnsins (nevndarinnar og skrivarans) í føroyska vinnulivinum. M. a. verður skotið upp, at tað — í lógarskapi — skal vera nevnd Menningargrunnsins, ið skal fylleggja fyrri Føroya lógir eina meting av tørvinum á stuði til føroyska vinnulivið. Hvat ídnaðurin sjálvur meinar ella ikki meinar her verður als ikki nevnt.

Einastu ferð vinnan verður nevnd, er í samband við uppskotinum um avtøku av lógasetta promillu-gjaldinum. Har verður sagt, at øll virkir hava framt lógarbrot og tí koma undir bót (ti einki virki hevur gildið nevnda gjald).

Hesum hava vit sjálvandi mótmælt og víst á, at nevnd Menningargrunnsins jú er sett fyrri at umsita lógina um Menn-

ingargrunnurin og hevur hon ti eisini ábyrgdina av at ansa eftir, at lógin verður fylgd.

Skal Menningargrunnurin menna nevnd Menningargrunnsins!

Í bløðunum og annars millum manna hevur verið filst á at, at siga øll nevndin við skrivara ger kostnaðarmikla ferð til Onglands at hoyra fyrilestrar um nútímans aling, meðan t. d. Havbúnaðarfelagnum varð noktað stuðul til sama endamáli.

Sjálvandi eigur nevnd Menningargrunnsins at fylgja við í ti, ið fer fram innan aling, men líka sjálvandi er tað eisini, at tað hevði verið nokk við einum umboði á stevnuni, og at peningurin var betri farin, um t. d. grunnurin veitt í 4 alarum 50% í studningi til ferðina. —

Tað ger ikki myndina ljósari at komnir á staðið avgjordi nevnd grunnsins ikki at lut taka á fyrilestrunum.

Onkur vil helst halda, at tað, ið her verður fort fram, er „bagatellir“ — og tað er tað eisini. Men sum kunnugt lýsa ofta tær konkretu „bagatellirnar“ nógv betri enn drúgvur útgreiningar, hvørjir veruligu skeivleikarnir eru. — Og hóast tað kanska av onkrum verður mett eisini at vera ein bagatell, so kunnu vit ikki góðtaka, at skrivstovu- og fundarhøli grunnsins er í skrivarans privata sethúsi. Slikt má ikki verða loyvt í einum landi, ið skal eitast at vera framkomlið.

Áhugavert hevði tað eisini verið at vita, hvørja áskoðan lögtingsins grannskoðarnevnd hevur á tilik mál, endar Tórmóður Dahl í álitinum.

Løgtingslóg um Menningargrunnurin

Endamáli grunnsins er at veita hjálpi til fremjan av atgerðum, ið kunnu skapa bata fyrri ídnað, handverk og tænastrytektur, eitt nú:

1. veitan av uppbyggjarkreditti,
2. veitan av útflutningskreditti ella útflutveðhaldi,
3. veitan av rentustudningi,
4. veitan av studningi til upplæring, granskning og vørumenning,
5. veitan av hjálpi til marknaðarkanningar, útflutningsstudning o. l.
6. veitan av hjálpi til mennan á serligum støðum,
7. veitan av lán og/ella studningi til iskoytisiløgu, figgjan og rakstur av nýstovnaðum virkjum og umskipan av verandi til broyttan marknað o. t.

Nevnd grunnsins telur 3 limir, sum verða valdir av lögtinginum fyrri 3 ár. Ein nevndarlimur gongur út hvørt ár, fyrstu 2 árin við lutakasti. Nevndarlimirnir skulu hava góðan kunnleika til ídnað.